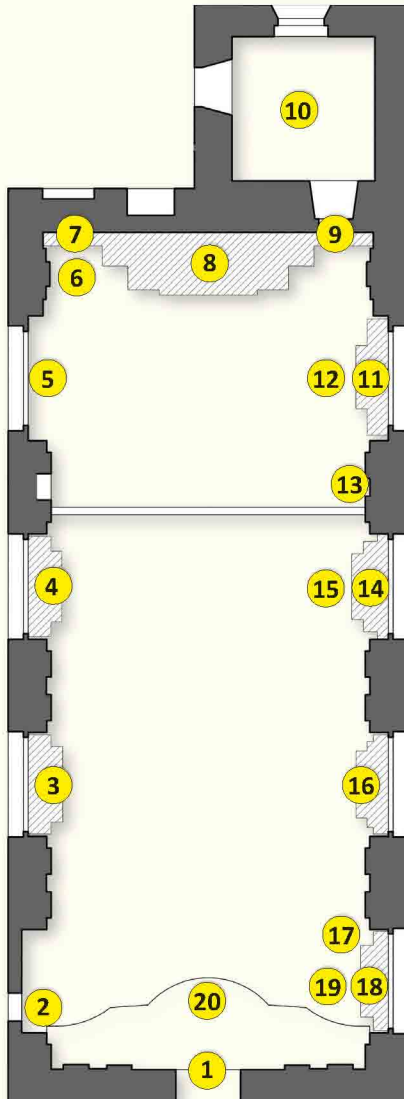

Paweł Zaborowski

KOŚCIÓŁ SIÓSTR WIZYTEK W KRAKOWIE

PLAN WNĘTRZA KOŚCIOŁA

1. Wejście do kościoła
2. Wejście do zakrystii
3. Ołtarz św. Jana Chrzciciela
4. Ołtarz św. Augustyna
5. Chór zakonny
6. Tablica fundacyjna
7. Figura św. Augustyna
8. Ołtarz główny
9. Figura św. Stanisława BM
10. Kaplica św. Rocha
11. Ołtarz św. Joanny Franciszki de Chantal
12. Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy
13. Ambona
14. Ołtarz Serca Jezusowego
15. Relikwiarz św. Małgorzaty Marii Alacoque
16. Ołtarz Ukrzyżowania
17. Figura Ecce Homo
18. Ołtarz św. Marii Magdaleny
19. Relikwie św. Fruktuozeego
20. Chór muzyczny

HISTORIA

Na Biskupiem

Zakon Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (sióstr wizytek) powstał w 1610 r. we Francji, a jego założycielami byli św. Franciszek Salezy i św. Joanna Franciszka de Chantal. Do Polski siostry wizytki sprowadziła królowa Ludwika Maria Gonzaga w 1654 r. Osiedliły się wtedy w Warszawie,

a w 1681 r. trafiły również do Krakowa.

Krakowski klasztor i kościół sióstr wizytek położony jest w samym centrum miasta w Dzielnicy I Śródmieście. Idąc ulicami Długą, Krowoderską czy Łobzowską, nie podejrzewamy nawet, że za kamienicami mieści się rozległy obszar klasztorny. Klasztor i kościół pod wezwaniem św. Franciszka

Salezego wpisane są w dzieje królewskiego miasta Krakowa, którego losy dzieliły w czasach oblężeń, wojen, epidemii, pożarów oraz podczas okupacji hitlerowskiej.

Klasztor ufundował pod koniec XVII w. biskup Jan Małachowski. Ulokował go na północ od ówczesnego Krakowa, na gruntach należących do biskupów. Zostały one częściowo zakupione z początkiem XIV w. przez biskupa Jana Muskatę. Znajdował się tutaj średniowieczny folwark biskupi, a potem osada rzemieślniczo-ogrodnicza (tzw. jurydyka), nazywana Biskupiem. Mieszkała w niej służba obsługująca krakowski Pałac Biskupi, ogrodnicy, krawcy i piekarze, którzy posiadali prawo do sprzedaży swych wypieków w Krakowie. Od nazwy dawnej osady pochodzi nazwa obecnej ulicy Biskupiej, przy której znajdują się klasztor oraz kościół sióstr wizytek.

Biskup Jan Małachowski i budowa kościoła

Bezpośrednią przyczyną fundacji stało się niezwykle zdarzenie w życiu bpa Małachowskiego. Wkrótce po nominacji biskupiej przeżył zagrażający życiu wypadek, gdy podczas przeprawy przez Wisłę pod Warszawą pod jego koźmi i karetą załamał się lód. W obliczu zagrożenia wezwał na pomoc św. Franciszka Salezego, ślubując, że w razie ocalenia

Herb biskupa Małachowskiego

życia wybuduje kościół pod wezwaniem świętego biskupa Genewy i sprowadzi do Krakowa siostry wizytki. Gdy niedługo potem Jan Małachowski został biskupem krakowskim, rozpoczął intensywne zabiegi, by utworzyć nową fundację.

Z klasztoru Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Warszawie 11 grudnia 1681 r. wyruszyła pięcioosobowa grupa mniszek. Z powodu ostrej zimy siostry wizytki dotarły do Krakowa dopiero 19 grudnia. Tymczasowo zamieszkały w klasztorze Panien Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny (siostr prezentek) z zakładem dla ubogich dziewcząt i sierot ufundowanym przez Zofię z Maciejowskich Czeską przy ul. Szpitalnej 18. Przełożoną krakowskich wizytek mianował biskup Małachowski s. Katarzynę Krystynę Branicką. Ze względu na stan finansowy i materialny siostry nie mogły prowadzić normalnego życia zakonnego w budynkach przy ul. Szpitalnej, dlatego zaczęły szukać innego miejsca

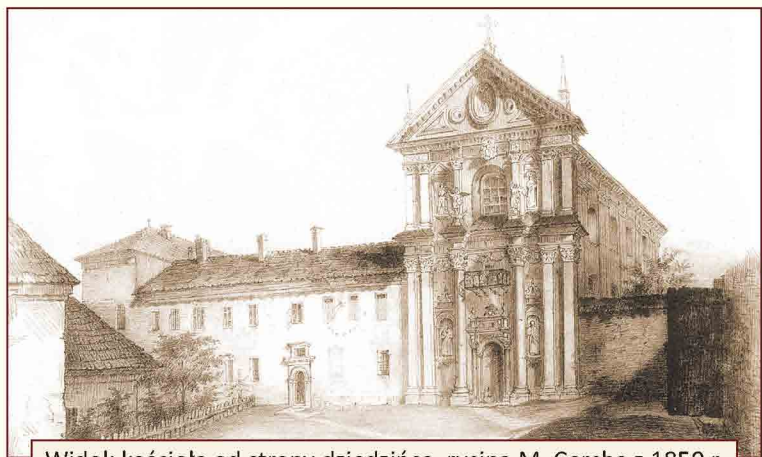
na klasztor. Z pomocą przyszedł biskup Małachowski, który ofiarował im plac Lorkowski za murami Krakowa, na tzw. Biskupiem, gdzie niebawem rozpoczęto budowę klasztoru i kościoła. Siostry przeniosły się do trzech stojących tam budynków 22 lipca 1682 r.

Kamień węgielny pod budowę kościoła położył biskup Jan Małachowski 13 kwietnia 1687 r. w obecności duchowieństwa i wiernych. Projektantem całego klasztoru i kościoła był znany i ceniony w Krakowie architekt Jan Solari, który w sporządzeniu planów brał pod uwagę wymogi reguły Zakonu Nawiedzenia. Dozór i kierownictwo budowy biskup powierzył ks. Stanisławowi Solskiemu, jezuitcie. Jego oddanie było tak ogromne, że uważa się go za głównego architekta i budowniczego całej wizytkowskiej fundacji. Księżda Solskiego wyręczał w dozorze także architekt Mikołaj Ludwik Grabiański – podskarbi dworu biskupa Małachowskiego, zaufany przyjaciel fundatora. Pomógł on szczególnie na etapie budowy i urządzenia wewnętrznego wystroju świątyni.

W latach 1692–1695 na Biskupiem stanął jednonawowy kościół. Jego uroczysta konsekracja odbyła się 24 czerwca 1695 r. W ołtarzu biskup Małachowski umieścił relikwie Świętych Aniceta i Adriana, męczenników, a także relikwie św. Franciszka Salezego. Kościół ufundowany został „pod tytułem św. Franciszka Salezego Patriarchy i Fundatora

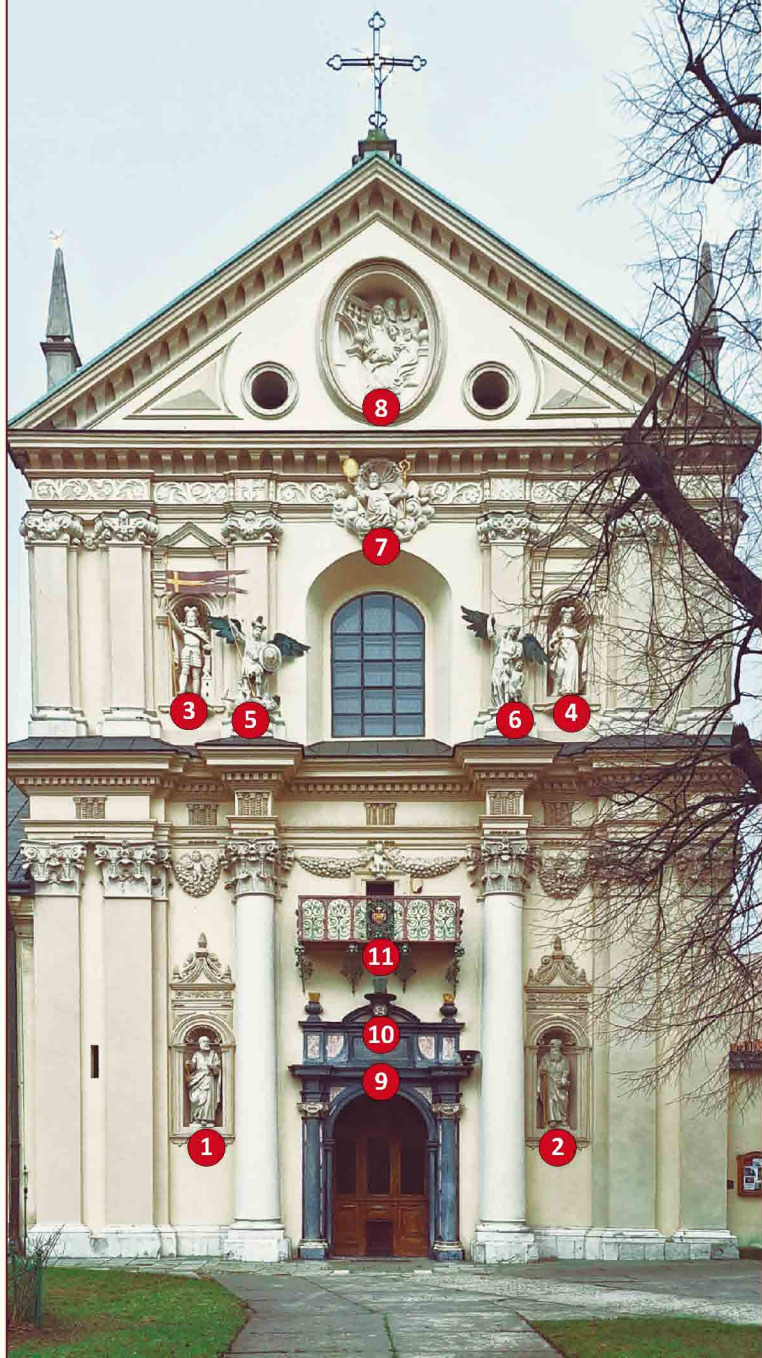

Widok kościoła od ulicy Krowoderskiej, staloryt Zinkego z 1855 r.

Widok kościoła od strony dziedzińca, rycina M. Cercha z 1859 r.

Po przekroczeniu bramy na wprost widoczna jest południowa fasada kościoła pw. św. Franciszka Salezego. Jej dwie kondygnacje, jednakowej szerokości, zwieńczone zostały wysokim, trójkątnym przyczółkiem z krzyżem pośrodku. W półkolistych wnękach dolnej kondygnacji znajdują się rzeźby św. Apostołów Piotra **1** i Pawła **2**, w górnej św. Floriana **3** i Kazimierza **4**, a na tle pilastrów (płaskich filarów, tylko nieznacznie wystających przed lico ściany) rzeźby św. Michała Archaniola **5** i Anioła Stróża **6**. Nad półkolistym oknem w górnej kondygnacji widnieje płaskorzeźba św. Franciszka Salezego **7** unoszącego się na obłokach w otoczeniu aniołów. W lewej ręce trzyma pastorał, natomiast w prawej monstrancję. W szczycie fasady w owalnym obramieniu umieszczono płaskorzeźbę przedstawiającą nawiedzenie św. Elżbiety przez Najświętszą Maryję Pannę **8**. W tle stoi św. Józef i kapłan Zachariasz. Nad marmurowym portalem, półkoliście zamkniętym, pośrodku fryzu widnieje prostokątna tablica **9** z łacińskim napisem dedykacyjnym: „Świętemu Franciszkowi Salezemu, biskupowi i księciu genezyjskiemu – Jan Małachowski, biskup krakowski i książę siewierski, w roku 1695, w czternastym roku swego biskupstwa”. W przyczółku portalu widnieje herb „Nałęcz” biskupa fundatora kościoła i kapelusze biskupi **10**. Twórcą fasady z 1695 r. jest Jan Liskowicz, mistrz kamieniarski oraz sztukator, a portalu Michał Poman, mistrz kamieniarski. Nad wejściem do kościoła znajduje się balkon **11** w stylu

Fragment obrazu z ołtarza głównego. Święty Franciszek Salezy ofiarowuje Jezusowi i Maryi swoje serce

Ołtarz przedsoborowy z tabernakulum w otoczeniu figur czterech Ewangelistów

Relikwiarz św. Małgorzaty Marii Alacoque

Autor: Paweł Zaborowski (kontakt: paolozaborowski@gmail.com)

Korekta: Natalia Gorczońska

Skład i łamanie: s. Maria Bernadeta Wysocka VSM, Elżbieta Jodzińska

ISBN: 978-83-86733-33-0

© 2024 Copyright by Wydawnictwo Arcybractwa Straży Honorowej NSPJ

Fotografie: Archiwum sióstr wizytek, Paweł Zaborowski

Wszelkie prawa zastrzeżone

